

Handläggare
Charlotte Scherp Nilsson
Telefon:08-508 32 293

Till
Utbildningsnämnden
2022-09-29

En ny mobil naturskola i Stockholm

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att etablera en ny mobil naturskola.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Anette Burman
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadens kommunala grundskolor kan som stöd för lärandet om hållbar utveckling använda fem olika naturskolor. Dessa bedriver undervisning i utomhusmiljö med stark koppling till grundskolans läroplan. Under de två senaste åren har förvaltningen utifrån uppdrag i stadens budget utökat med två mobila naturskoleverksamheter. Den senaste tillkomna enheten startar upp sin verksamhet hösten 2022. Med denna utökning bedömer förvaltningen att bokningstrycket i huvudsak kommer att vara tillgodosett från höstterminens start. Förvaltningen ser samtidigt att de mobila naturskoleenheterna skulle kunna förstärkas med ytterligare en mobil enhet, i form av en elassisterad lastcykel. Denna ska lastas med laborationsmateriel och framför allt rikta in sig på skolor i innerstaden där det finns parkområden i närområdet, men parkeringsmöjligheterna för en minibuss samtidigt är begränsade. Under förutsättning att medel avsätts i stadens budget för år 2023, föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att etablera en ny mobil naturskola i form av en elassisterad lastcykel.

Bakgrund/ ärendet

I Stockholm finns många olika naturreservat och naturområden. I dessa återfinns exempelvis våtmarker, ängsmarker, sjöar och skogar med stora möjligheter för friluftsliv. Att från tidig ålder lära sig om sin närmiljö lägger en viktig grund för lärandet om hållbar utveckling, vilken genomsyrar hela grundskolans läroplan. Läroplanen trycker på att elever ska göra fältstudier och observationer i sin närmiljö. Många grundskolor har egna erfarna pedagoger som arbetar med naturundervisning, men som stöd till stadens skolor i detta arbete finns fem olika naturskolor där man bedriver undervisning i utomhusmiljö med stark koppling till grundskolans läroplan.

På Järvafältet mellan Tensta och Kista ligger *Eggeby Gårds Naturskola*. Naturskolan på Eggeby Gård erbjuder skolklasser ett stort antal lektionsteman kopplade till hållbar utveckling, naturstudier, historia och matematik.

För skolor belägna i de centrala delarna av staden finns *Naturens Hus*, som organisatoriskt är knutet till Vetenskapens hus. Naturens Hus, beläget i Bergianska trädgården på Norra Djurgården, erbjuder skolprogram för förskola, grund- och gymnasieskolor i biologi, geologi och miljö. Undervisningen sker utomhus, i Bergianska trädgårdens växthus samt i Naturens Hus egna lokaler.

För skolor i stadens alla delar finns *Fältlabbet – Stockholms mobila naturskola* med tre mobila enheter, som träffar skolklasser och bedriver fältundervisning i skolornas närmiljö. Fältlabbet består sedan två år tillbaka av två eldrivna minibussar. I samband med höstterminsstarten 2022 utökas verksamheten med ytterligare en minibuss, som främst kommer att ha fokus på fritidshemmens verksamhet. Fältlabbet har även en fast verksamhet i Hökarängsskolan som invigdes 2020.

Behovet av naturskoleverksamhet

Under de två senaste åren har förvaltningen således, utifrån uppdrag i stadens budget, utökat med två mobila naturskoleverksamheter. Den mobila verksamheten har varit efterfrågad. Många lärare vittnar om att det är svårt och tidsödande att resa kommunalt genom staden med en hel skolklass.

Bokningstrycket för de två befintliga mobila naturskoleenheterna har det senaste läsåret varit högt, med undantag för ett lite lägre bokningstryck i november-december samt i mars. För att tillmötesgå det höga trycket, samt tillgodose fritidshemmens behov,

startar inför hösten ytterligare en mobil enhet och bemanningen utökas med 1,5 tjänst (utbildningsnämnden 2022-02-17, dnr: 1.1.3-8818/2021).

Med denna utökning bedömer förvaltningen att bokningstrycket i huvudsak kommer att vara tillgodosett från höstterminens start. Det kommer även fortsatt att vara skolor som väljer att ha egna erfarna pedagoger som arbetar med naturundervisningen i stället för att använda naturskolorna. Men genom utökning ser förvaltningen att samtliga skolor som vill boka ett naturskolebesök har möjlighet till det. Förvaltningen ser samtidigt att de tre mobila naturskoleenheterna skulle kunna förstärkas med ytterligare en mobil enhet i form av en elassisterad lastcykel, som kan lastas med laborationsmateriel och framför allt rikta in sig på skolor i innerstaden. Dessa skolor har ofta tillgång till naturlokaler och parkområden, men i innerstadsmiljön är parkeringsmöjligheterna begränsade för en minibuss. Med en lastcykel ökas framkomligheten och materiel kan transporteras ända ut i parkmarker eller till skolgårdar. De övriga mobila naturskolorna i form av minibussar kan därmed rikta in sin verksamhet än mer fokuserat på ytterstadsområden som inte har en direkt närhet till någon av de fasta naturskolorna.

Den föreslagna naturskolan i form av en lastcykel kan framför allt stärka upp den befintliga mobila verksamheten under större delen av höst och vår, då bokningstrycket är högt och kan växlas ned under vintermånaderna.

I samband med att den nya naturskolan lanseras avser förvaltningen även att utöka stödet till skolorna tematiskt genom att naturskoleverksamheten erbjuder processinriktat stöd till skolorna i hur de kan utveckla skolträdgårdar.

Ekonomi

Den beräknade totalkostnaden för förslaget är 500 000 kr per år, i huvudsak i form av personalkostnader.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samarbete med avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 20 september 2022. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 21 september 2022.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Under förutsättning att medel avsätts i stadens budget för år 2023, föreslår utbildningsförvaltningen att en ny mobil naturskola etableras. Detta i form av en elassisterad lastcykel som möter upp klasser och lärare i respektive skolas närmiljö samt med 0,5 tjänst. Lastcykeln kommer i första hand att fokusera på skolor i innerstaden där parkeringsmöjligheterna är sämre för motorfordon. I samband med utökningen kommer även stöd att erbjudas till skolorna i hur de kan utveckla skolträdgårdar. De grupper som bokar in ett besök får även stöd med förberedelsematerial och tips på pedagogisk uppföljning med eleverna.

Verksamheten får tillgång till fasta lokaler i Liljeholmen med föreläsningssalar, förråd, kontor samt inomhusförvaring för lastcykeln.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt för jämställdhet

Ärendet bedöms vara positivt ur ett barnrättsperspektiv då verksamheten syftar till att förbättra villkoren för barn och unga i hela staden. Ärendet bedöms inte påverka jämställdheten negativt.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att etablera en ny mobil naturskola.